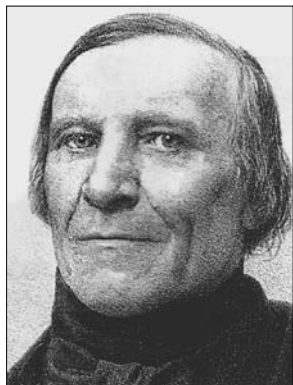

Kollar Vincenz (1797-1860)

Kustosz Cesarsko-Królewskiego Gabinetu Przyrodniczego w Wiedniu

Urodził się 12 stycznia 1797 roku w Krzanowicach (Kranowitz) koło Raciborza (Ratibor), w rodzinie rolnika. Do 10 roku życia uczęszczał do wiejskiej szkoły w swej rodzinnej miejscowości, pomagając zarazem swym rodzicom w pracy na roli. Poparty przez nauczyciela ubłagał ojca, by pozwolił mu dalej się uczyć i w roku 1807 rozpoczął naukę w gimnazjum w Głubczycach (Leobschütz), gdzie szczególnie dobre wyniki osiągał w grece i naukach przyrodniczych. Zainteresowanie zoologią, a zwłaszcza entomologią, zawdzięczał w dużej mierze tamtejszemu nauczycielowi, profesorowi Augustinowi Johannesowi Schrammowi.

W roku 1815 rozpoczął studia medyczne w Wiedniu, a ponieważ rodzice nie mogli go wesprzeć, sam musiał korepetycjami zarabiać na swoje utrzymanie. W roku 1817 poznał Franza Zieglera, opiekuna zbiorów entomologicznych Cesarsko-Królewskiego Gabinetu Przyrodniczego, którym kierował wówczas Egid Schreiber, wybitny systematyk płazów i gadów. Dzięki poparciu Zieglera otrzymał stypendium, które umożliwiło mu zajęcie się zbieraniem okazów dla Gabinetu. Tej pracy poświęcił się z takim zapałem, że całkowicie zaniedbał swoje studia medyczne, a w końcu zrezygnował z nich na rzecz swej ukochanej entomologii.

Gdy w roku 1819 Ziegler przeszedł na emeryturę, Kollarowi powierzono tymczasowo stanowisko opiekuna zbiorów entomologicznych, w roku 1824 awansował na nadzorcę zoologicznej części Gabinetu Przyrodniczego, zaś w roku 1835 – na piątego, a kilka miesięcy później – na drugiego kustosza. Pierwszą pracę naukową opublikował w roku 1821, jednak rozgłos przyniosła mu dopiero wydana w roku 1824 monografia chrząszczy z rodzaju *Chlamys*, którą oparł na bogatych zbiorach entomologicznych zebranych w latach 1818-23 przez przyrodników austriackich w Brazylii.

Pracował również nad systematyką innych grup owadów, jednak nad systematykę przedkładał badania życia i rozwoju owadów oraz szkód i korzyści, jakie płyną z ich aktywności dla gospodarki człowieka. Swoimi badaniami rozwinął zwłaszcza ten kierunek badań biologiczno-systematycznych, który zapoczątkowali August Johann Rösel von Rosenhof, Antoine Reaumur i Karol de Geer, a którego ostatnim klasycznym przedstawicielem był Handlirsch. Chociaż zajmował się głównie owadami, w późniejszych latach badał też koralowce, mięczaki, skorupiaki i pajęczaki.

Przez szereg lat był aktywnym członkiem wiedeńskiego Towarzystwa Zoologiczno-Botanicznego, a w roku 1848 został członkiem Cesarsko-Królewskiej Akademii Nauk w Wiedniu. W roku 1851, po odejściu Schreibera, doprowadził do wyodrębnienia się Działu Zoologicznego Gabinetu Przyrodniczego i objął jego kierownictwo.

Ostatnie lata swego życia, poza porządkowaniem zbiorów owadów szkodliwych dla lasów i upraw, poświęcił głównie pracom administracyjnym, dzięki którym zreorganizował swój dział i uporządkował go według nowoczesnych zasad, co przyniosło mu powszechne uznanie. Dzięki jego staraniom do Gabinetu Przyrodniczego trafiły zbiory przywiezione na pokładzie fregaty

„Novara”, zebrane podczas trzyletniego rejsu dookoła świata w latach 1857-59. W uznaniu swych zasług otrzymał tytuł radcy rządowego oraz Krzyż Rycerski Orderu Franciszka Józefa. Zmarł 30 maja 1860 roku w Wiedniu. Jego nazwiskiem nazwano m.in. jeden z gatunków galasówki – *Cynips kollari*.

Ważniejsze prace:

- 1824 – Monographia Chlamydom. Viennae.
- 1836 – Beiträge zur Kenntniss der Lernäenartigen Crustaceen. *Ann. Wien. Mus. Naturgesch. I, 1.*
- 1836 – Species Insectorum Coleopterorum novae. *Ibid. I, 2.*
- 1837 – Naturgeschichte der schädlichen Insekten in Beziehung auf Landwirthschaft und Forstkultur. *Verh. Landwirthsch. Ges. 5.*
- 1839 – Die vier Hauptfeinde der Obstgärten. Nebst den verlässlichsten Mitteln zu ihrer Vertilgung. Wien.
- 1839 – Lepidopterorum Brasiliae species novae iconibus illustratae. *Ann. Wien. Mus. Naturgesch. II, 2.*
- 1841 – Über Krebse oder Krustenthier (Crustacea). *Treitschke's Naturhistorische Bildersaal II.*
- 1841 – Über Korallen-Thiere (*Phytozoa polypi* Ehrb.). *Ibid.*
- 1842 – Über die echte Perlmuschel, *Meleagrina margaritifera* Lam. und den Papier-Nautilus, *Argonauta argo* Linn. *Ibid. III.*
- 1842 – Über einige dem Feld- und Gartenbaue verderbliche Insecten. *Verh. Landwirthsch. Ges. II.*
- 1848 – Bildliche Naturgeschichte aller drei Reiche, mit vorzügliche Berücksichtigung der für das allgemeine Leben wichtigeren Naturprodukte. Wien [mit G. Bill, E. Fenzl, L. Fitzinger und J. Heckel].
- 1848 – Aufzählung und Beschreibung der von Herrn Karl Freiherrn von Hügel auf seiner Reise durch Kaschmir und das Himalaya-gebirge gesammelten Insecten. W: K. von Hügel. Kaschmir und das Reich der Siek. Stuttgart. Bd. IV, Abt. 2.
- 1849 – Beiträge zur Insecten-Fauna von Neu-Granada und Venezuela. *Denkschr. K. K. Akad. Wiss. I.*
- 1849 – Über den Charakter der Insecten-Fauna von Süd-Persien. *Ibid.*

Źródła:

- 1861. Almanach der kaiserl. Akad. Wiss. Wien. S. 154-169 (bibliografia).
- Guglia O. 1969. Österr. Biogr. Lexikon IV. S. 85-86.
- Hess W. 1884. Allg. Deutsche Biogr. 16. S. 472-473.
- Nowack K. G. 1841. Schlesische Schriftsteller Lexicon. Breslau. H. 4. S. 68-69.
- Wurzbach C. 1864. Biogr. Lexikon des Kaiserth. Österr. 12. Wien. S. 333-338.

Portret – rysunek autora oparty na portrecie ze zbiorów Biblioteki Narodowej w Wiedniu.